

ಆಂದೋಲನದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಯೋಚನೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಖರವಾಗಿ ೫೦ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರೊ. ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ರೈಟ್ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಂತರ, ಚೀನಾದೇಶವು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕುರಿತೂ ನುಡಿದಿದ್ದರು. ಆಗ ಜಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಚೀನಾ ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು? ಆದರೆ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯು ರಷ್ಯಾ ಅಥವಾ ಚೀನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣನಾದ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿಪ್ಲವವು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೇ ನಂಬಿದ್ದ. ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆಗ ಇನ್ನೂ ಸಂಘಟಿತ ರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಜವಾಯಿತು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲ ಬಹುತೇಕ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತ, ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ

ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗ ಭಾರತವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ನಿಧಾನ ವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಧ್ಯಾನ, ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳತ್ತ ಜಗತ್ತು ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ 'ಚೈಮ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೆರಿಕದವರು ಧ್ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕಾತರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೫ ಮಿಲಿ ಯನ್ ಅಮೆರಿಕನರು ಮನಶ್ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕದ ೧೨೨ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ೯೨ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಔಷಧಿ ಪದ್ಧತಿ, ಯೋಗ, ಧ್ಯಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶದವರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಭಾರತವು ಪ್ರಗತಿಪರ ಲೋಕಗುರುವಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಂಚಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ ವಾಗದೆ ನಮಗಿಂತ ಮುನ್ನಡೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಬೋಧಕರಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

? ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಿರಿ ☆

ಈ ಬಾರಿ ಸಾಧಕರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವವರು ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ರುವ ಸ್ವಾಮಿ ನಿತ್ಯಸ್ಥಾನಂದಜಿ. ಓದುಗರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು: ಶ್ರೀ ನವೀನ್, ಮೈಸೂರು.

? ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಯಾವುವು?

☆ ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಹತೆಯೇ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು ಎಂಬ ತೀವ್ರವಾದ ಹಂಬಲವಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನವೆಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರುವಂತಹ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಭಯ, ಮೋಹ, ಅಹಂಕಾರ ಹಾಗೂ ದ್ವೇಷಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸುವ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಹೋರಾಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಯ ಸಾಧಿಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ತಾಳ್ಮೆ ಹಾಗೂ

ಛಲವಿರಬೇಕು. ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ಯಾವುದು ಹಿತ ಯಾವುದು ಅಹಿತ, ಯಾವುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಪೋಷಕವಾದುದು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಮಾರಕವಾದುದು ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ.

? ಜೀವನದ ಗುರಿ ಏನು?

☆ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ದಿವ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವುದೇ ಜೀವನದ ಗುರಿ". ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯತೆ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ನೈತಿಕತೆ, ಸ್ಥೈರ್ಯ ಮುಂತಾದುವು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುವಂತೆ, “ಸುಪ್ತ ಚೈತನ್ಯವು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಜಾಗೃತಗೊಂಡಾಗ, ಶಕ್ತಿ, ವೈಭವ, ಒಳ್ಳೆಯತನ, ಪವಿತ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.”

? ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಪಾತ್ರವೇನು?

★ ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮರಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿರುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಯಾಮದ ಮೂಲಕ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಕಸನದಿಂದ, ವ್ಯಾಸಂಗ ಹಾಗೂ ಮನನದ ಆಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಅಹಿಂಸೆ ಮುಂತಾದ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಂತಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಸುಪ್ತ ಚೈತನ್ಯವು ಜಾಗೃತಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ

ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಸನಗೊಂಡಾಗ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನೇ ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಮಾನವನನ್ನು ಕಾಣಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖಗಳಿಗೆ, ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ, ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಂತಹ, ಬುದ್ಧಿ, ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಗಳ ಸಂಯೋಗ ಸಾಧಿಸಿದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇಕು.” ★

ಕಷ್ಟ ನೋವುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ವಿಕೃತ ಸುಖ

ಏನಿಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ನಾವೇಕೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ತಮಗಾದ ಒಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದರು: ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ರಾತ್ರಿ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲಿನ ಬರ್ತ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಬರ್ತ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಸಮನೆ “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ದಾಹವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಎಷ್ಟು ದಾಹ ನನಗೆ” ಎಂದು ಗುಣಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳು ದೀಪ ಹಾಕಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದರು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ರೈಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯವರೆಗೂ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರಿನ ಬಾಟಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಆಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಆಕೆ ‘ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್’ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಗುರುಗಳಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮೇಲಿನ ಬರ್ತ್‌ಗೆ ಹತ್ತಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗೋಣಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಇದೇನು ಕಷ್ಟವೋ ಆಕೆಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ, ನನಗೆ, ಆ ಮನುಷ್ಯ ನೀರು ತಂದುಕೊಡುವ ಮುಂಚೆ ಎಷ್ಟು ದಾಹವಾಗಿತ್ತು ಏನು ಕತೆ!” ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ದುಃಖಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾವುದರ ಅಭಾವವೂ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮದೇ ನೋವಿನಿಂದ ತಮಗೆ ದೊರಕುವ ವಿಕೃತವಾದ ಸುಖ.”

ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ನಾವು ಹೀಗೆ ವಿಕೃತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ನಮ್ಮದೇ ಸ್ವಭಾವವೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಇತರರಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಿತ್ರರು ಒಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರ ಪೂಡಿದ್ದ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಎಳಕ್ಕೋ ಎಂಟಕ್ಕೋ ಬಂದರೆ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡಾದರೂ ಕದಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ನಿಜವಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಅವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ—ಅವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದದ್ದು. ಇವರೇನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ಆ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ ತಾವು ಒಂದನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಮೂರನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಪೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ತಾಯಿ ನಾಯಿ ಸತ್ತದ್ದಕ್ಕೆ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾವು ಮೂವರ ತಲೆಯ ಬಳಿ ಸಂತಾಪಸೂಚಕ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಅವರು ಯಾವಾಗ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಿತ್ರರೂ ಸಂತೋಷ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಅಥವಾ ಇತರರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ—ಆ ಇತರರು ಮನುಷ್ಯರೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ—ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದರೂ ಸರಿ—ಪುನರನುಭವಿಸುತ್ತಾ!

— ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ